

İLKOKUL İNGİLİZCE ÖĞRETİMİNDE GÖRSEL SANATLARIN KULLANIMINA YÖNELİK ARAŞTIRMALARA GENEL BİR BAKIŞ

Kamuran KÖSEOĞLU

Araş. Gör., Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, kamuran.koseoglu@ege.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6539-0068

Meltem KATIRANCI

Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, meltem.katiranci@hbv.edu.tr, 0000-0002-8323-8502

Köseoğlu, Kamuran ve Meltem Katıranrı. "İlkokul İngilizce Öğretiminde Görsel Sanatların Kullanımına Yönelik Bir Alanyazın Araştırması". idil, 110 (2023 Ekim): s. 1703-1707. doi: 10.7816/idil-12-110-06

ÖZ

Görsel sanatların eğitsel içeriklerde kullanılması yeni bir uygulama olmamakla birlikte öğrenme ve öğretme süreçlerine birçok katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda bu çalışma kapsamında ilkokul seviyesinde İngilizcenin öğretiminde görsel sanatların kullanımına yönelik çalışmalar derlenmiştir. Çalışmada görsel sanatların İngilizce öğretiminde kullanılmasının gözlemlenen/tespit edilen olumlu etkileri sunulmuştur. Ayrıca öğretim sürecinde tespit edilen sınırlılıklar ve araştırma boşlukları belirtilerek bu alanda çalışmak isteyen araştırmacı ve sanat eğitimcilerine katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Anahtar kelimeler: İngilizce öğretimi, ilkokul, görsel sanatlar, illüstrasyon, resimleme

Makale Bilgisi:

Geliş: 5 Temmuz 2023

Düzeltilme: 6 Ekim 2023

Kabul: 23 Ekim 2023

Giriş

Eğitim öğretim sürecinde sanatın kullanımı öğrencilere birçok fırsat sunmaktadır. Müzik, yaratıcı drama, video kullanımının yanı sıra özellikle ders materyallerinde kullanılan görsel sanatların yeri yadsınamaz. Brouillette (2012) tiyatrunun sözlü dile, müziğin ve koronun dilin tonlamasına aşinalık yaratmasına yardımcı olabileceğini dile getirmiştir. Bilindiği gibi görsel sanatların da eğitim sürecinde çocuklara pozitif etkileri vardır. Alford (2015) erken yaşlarda çocukların kelime dağarcıklarının kısıtlı olduğunu, bu yüzden kendilerini ifade edebilecek kadar kelimeler üretmekte zorlanabileceklerini belirtir. Çizim etkinliği ile çocuklar kendilerini ifade edebilmekte ve iletişim kurabilmektedir çünkü çizim evrensel bir dildir. Bu etkinlik, çocukları hem iletişim açısından hem de duygusal yönden olumlu yönde etkilemektedir. Çizim yaparken çocuklar, fikirlerini arkadaşları ya da öğretmenleri ile tartışabilirler, böylece sadece sözel dillerini değil aynı zamanda sosyal yeterliliklerini de geliştirebilmektedirler.

Türkiye’de 8 yıllık zorunlu eğitime geçilen yıllarda ilköğretim düzeyinde dördüncü ve beşinci sınıflara İngilizce eğitimi verilirken, 4+4+4 sistemine geçiş ile İngilizce öğretimi ikinci sınıfa kadar geri çekilmiştir. İlk olarak ikinci sınıfta İngilizce ile karşılaşan çocuklara A1 düzeyinde eğitim verilmektedir (MEB, 2018:94). Bu düzeyde çocuklar, temel düzeyde İngilizce anlayabilmekte ve kullanabilmektedirler. Programda basit olarak dinleme ve konuşma üzerine yoğunlaşmıştır. Bu düzeyde çocuk, kendini tanıtabilir ve basit sorular sorarak aynı soruları cevaplayabilir.

Üçüncü sınıftaki İngilizce eğitim sürecinde, ikinci sınıftaki dinleme ve konuşma becerilerinin üstüne basit düzeyde okuma ve yazma da eklenmektedir. Aile, duygular, oyunlar, ev, şehir gibi gündelik hayatı yansıtan temalardaki kelimelerin İngilizcenin ses bilgisiyle ilişki kurulması yolu ile öğrenilmesi hedeflenmiştir. Öğrenme sürecinde ise oyun temelli bir yaklaşım benimsenmiştir. Programa yansıtılan etkinlikler resimli sözlükleri kullanma, şarkı söyleme, boyama ve kesme yapıştırma gibi teknikler içermektedir (MEB, 2018). Ayrıca ders sırasında EBA ve Okulistik gibi elektronik kaynaklardan da destek alınmaktadır. Bu materyallerde bol miktarda illüstrasyon bulunmaktadır.

Eğitim öğretim hayatında ders kitaplarında ve ders materyallerinde karşılaşılan illüstrasyonlar bir diğer adı ile resimlemeler, öğrenmeyi kolaylaştırmak için sıklıkla başvurulan bir destektir. Konu ve kavramların daha iyi kavranması için görsel sanatlar alanında çalışan kişiler tarafından yapılan resimlemeler, pedagojik uzmanların desteği ile sonuçlandırılmaktadır. Derslere yardımcı olması için hazırlanan ders kitabı, tablet uygulamaları gibi materyaller bu resimlemeler ile desteklenmektedir. Küçük yaş gruplarına yönelik materyallerde daha fazla olan bu resimlemeler, kitaplardaki hedef yaş seviyesi arttıkça azalmaktadır. Öğrenmeye olumlu etkisi olan illüstrasyonlardan yabancı dil öğretiminde de sıklıkla faydalanılmakta, bu illüstrasyonlar ders ünitelerinde sunulan kelime ve kavramların öğrenilmesinde yardımcı olmaktadır. Ünver ve Genç (2013) çalışmalarında illüstrasyonların yabancı dil eğitiminde çok yönlü bir katkı sağladığını belirtmiştir. Materyallerdeki görseller çocukların görsel hafızalarında yer edinerek öğrenmelerinin kalıcı olmasını sağlamaktadır. Levie ve Lentz (1982: 226) de, illüstrasyonların bilgilerin okunmasında ve hatırlanmasında oldukça yararlı olduğunu dile getirmiştir. Bu resimlere sahip materyaller daha ilgi çekici ve eğlenceli gözükmektedir. Alanında başarılı uzmanların hedef yaş grubuna uygun düzeyde oluşturduğu görsel ve pedagojik açıdan nitelikli illüstrasyonlar öğrenmeyi daha da güçlendirir. Bu doğrultuda Doyran (1997:41)’nın da belirttiği üzere çocuk resimlemeleri yapan illüstratörler pedagojik eğitim almalı, çocukların sanatsal gelişimleri hakkında bilgi sahibi olmalıdırlar.

Elbette her resimleme öğrenme sürecinde etkili olamayacaktır. Ertok Atmaca (2006:324-326) iyi hazırlanmış illüstrasyonların öğrenmeyi hızlandırdığını, kötü hazırlanmış illüstrasyonların ise öğrenme sürecini yavaşlattığını dile getirmiştir. Bu nedenle, illüstrasyonlar hem sanatsal olarak hem de pedagojik olarak özenli bir şekilde hazırlanmalıdır.

İngilizce Öğretiminde Görsel Sanatların Kullanımı

İngilizce öğretiminde görsel sanatları içeren tekniklerin kullanılması yoluyla öğrencinin ders sürecine girmesi dil öğreniminin yanı sıra öğrencinin sanatla da etkileşim içine girmesini sağlayacaktır. Boyama, kesme gibi yaratıcı etkinlikler yoluyla etkileşime girmesi, hatta çocuğun doğrudan kendi çizimleri ile derse katılması görsel algısına da katkı sağlayacaktır. Akyıldız ve Çelik (2020) araştırmasında bazı İngilizce öğretmenlerinin dersin başlangıcında yaratıcı ısınma etkinlikleri kapsamında beyin fırtınası ve çeşitli oyunların yanı sıra çizim tekniğini de kullandıklarını belirtmiştir. Özellikle kelime öğrenimi aşamasında öğrencinin kelimenin yanına veya üstüne o kelimenin ifade ettiği anlamı çizmelerini isteyen öğretmenler, öğrencilerin hayal güçlerini kullandıkları bu etkinliklerden çok hoşlandıklarını dile getirmişlerdir. Nitekim Şahinbaş (2019) araştırmasında, yabancı dil öğretmenliği ve resim-iş öğretmenliği programlarının birbirleri arasında bir bağ olduğunu, yabancı dil öğretmen adaylarının resim-iş eğitimi

almasını sonucu yabancı dil eğitiminde daha verimli olabileceklerini dile getirmiştir.

Yazıyı öğrenme sürecinin erken saflarında çizim yapmanın bu sürece olan güçlü desteğini birçok eğitimci kabul etmektedir (Grinnell ve Burris 1983). Kane (1982)' in de belirttiği gibi çocuk yazıdan önce karalama resimler yaparak motor becerilerini geliştirmektedir. Bu karalamaları sayesinde göz-el koordinasyonunu da sağlamaktadır. Çocuk bu karalamalar, çizimler ve resimler sayesinde grafik aletlerini kullanmanın en rahat ve etkili yolunu bulmuştur. Ancak yazıyı öğrenme ve dili geliştirmede bu kadar etkili olmasına rağmen yazı yazma kabiliyeti kazanıldıktan sonra çizim kullanımını geri plana atılmaktadır (Adoniou, 2013).

Buna karşın Bao (2018)'nun araştırma sonuçlarına göre, İngilizce ders kitaplarında görseller sık kullanılsa bile bu görseller çocukların yaratıcılıklarını kısıtlamaktadır. Bao, hazır görseller yerine öğrencilerin kendi çizimleri yoluyla öğrenmelerinin onları daha yaratıcı ve özgür kılacağını, bu yaklaşımın onların hayal güçlerine ve kişiliklerine katkısı olacağını belirtmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin çizim yapabileceği ders materyalleri olması gerektiğini savunmaktadır.

Kanada Toronto'da bulunan Romero Evi'nin çocuklar için düzenlediği sanat etkinlikleri sayesinde Suriyeli mülteci çocuklar resim ve çizim yaparak hem dili öğrenmekte hem de yeni yaşamlarına uyum sağlamaktadırlar. İngilizce bilmeyen çocuklar, uzmanlar yardımıyla İngilizceyi resimler yaparak öğrenmişlerdir. Yaptığı resimleri yeni öğrendikleri dili kullanarak anlatan çocuklar kendilerini rahat ve güvende hissettiklerini belirtmişler, ayrıca dil öğrenirken, resim yapmayı da öğrendiklerini dile getirmişlerdir (AJ+,2016). Bir anlamda resim, kendi dilleri ve yeni öğrendikleri İngilizce dili arasında köprü oluşturmuştur.

Amerika Birleşik Devletleri Houston şehrinde bulunan bir okul, ülkeye yeni gelmiş mülteci çocuklarının eğitimdeki eksikliğini gidermek için görsel sanatların yoğun olarak kullanıldığı bir sınıf düzenlemiştir. Erken dönem çocuklara yönelik bu sınıfta hikâye anlatımları, resimli hikâye kitapları, resim etkinlikleri, kesme yapıştırma etkinlikleri sayesinde dünyanın farklı ülkelerinden gelen çocuklar hem yeni tanıştıkları ülkeye uyum sağlamakta hem de İngilizceyi öğrenmektedirler (Brown, 2015).

İngilizce'den farklı dil konuşulan ülkelerden gelen çocuklar üzerine bir çalışma yapan Adoniou (2013) İngilizce dili öğretim sürecinde, çizim yapan öğrencilerin bilmedikleri bir konuyu öğrenirken sadece okuyan öğrencilere göre daha başarılı olduğunu tespit etmiştir. Erken yaşlarda yeni bir dil öğrenirken çizimin öğrencilerde hem iletişimi güçlendirdiğini hem de o dili yazma becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir.

Ingraham ve Nuttall (2016) ise çalışmalarında sanat yolu ile İngilizce öğrenenlerin daha özgüvenli olduklarını, gelişmek için risk aldıklarını ve daha kolay öğrendiklerini belirtmiştir. Sanatın müfredata entegre edildiği okullarda öğrencilerin bilgiyi daha rahat aldıklarını ve yaratıcılıklarının arttığını gözlemlemişlerdir. Heath ve Wolf (2005)' un çalışmalarında ulaştığı sonuca göre küçük çocukların belli bir süre görsel sanatlar sanatçısı ile çalışmaları sonucu çocuklarda sıralı ve analitik düşünme becerisi gelişmiştir. Dönem sonunda deneyi yaptıkları okuldaki çocukların başarıları diğer okullardaki akranlarına kıyasla daha fazla artmıştır. Ainsworth ve Scheiter (2021)'in de çalışmalarında belirttiği üzere öğrencilerin ders sürecinde öğrenme amacıyla çizim yaparken bilgileri akılda tutmaları ya da gözlem yapmaları gerektiğinden bu durum öğrencilerin hafızalarını ve gözlem yeteneklerini geliştirmektedir.

Mandell (2018) çalışmasında sanat yolu ile desteklenen bir İngilizce öğretiminin pozitif sonuçlarını ele almıştır. Farklı ülkelerden gelmiş öğrenciler deney sonucunda diğer okullardaki akranlarına nazaran daha başarılı olmuşlar, ayrıca içsel motivasyon da sağlamışlardır. Renish (2016)'da çalışmasında öğrencilerin sanatsal yollar sayesinde birbirleri ile daha rahat iletişim kurduklarını belirlemiştir. Kısacası sanat destekli İngilizce eğitimi, öğrencilere özgürlük, rahatlık ve güven duygularını aşmıştır.

Sonuç

Bao (2018)'nun da belirttiği gibi ders materyallerinde yardımcı öge olarak resimlemelerin kullanılması konu anlatımında ve öğrenimi pekiştirmede başarılı olsa bile çocukların yaratıcılıklarını kısıtlayabilmektedir. Bu yüzden yabancı dil öğrenirken özellikle küçük yaşta çocuklarda dersin sanat ile entegrasyonu önem arz etmektedir. Sivil toplum örgütlerinin hâlihazırda uygulanmakta olan çalışmaları ve akademik çalışmalar doğrultusunda özellikle erken yaşlarda ikinci bir dil öğrenirken görsel sanatların ve çizim yapmanın etkisi oldukça önemlidir. Bu bağlamda yapılan alanyazın araştırması sonucunda İngilizce öğretiminin görsel sanatlar ile desteklenmesi birçok olumlu etkiye yol açmaktadır. Görsel sanatlar ile iç içe geçmiş yabancı dil eğitimi çocuklarda özgüven sağlamakla kalmayıp, iletişimi ve dil öğrenimini de güçlendirmektedir. Birçok araştırma sonucu edinilen sonuçlara göre sanat destekli eğitim programları sayesinde çocuklar, kendilerini ders ortamında güvende hissetmekte ve rahatlıkla sosyalleşebilmektedirler.

Resim ile rahatlayan ve motivasyonları artan çocuklar, yeni bilgiler öğrenme konusunda daha hevesli olmaktadır. Özellikle anadili İngilizce olmayan göçmen çocuklarıyla çalışılan araştırmalarda, görsel sanatlar ile iç içe geçen İngilizce eğitimi çocukları daha güvende hissettirerek öğrenme hızlarını ve sosyalleşmelerini kolaylaştırmıştır. Ainsworth ve Scheiter (2021)'in de çalışmalarında belirttiği gibi öğrenim sırasında çizim yapan çocukların hafızaları güçlenmiştir.

Yapılan alanyazın araştırması sonucunda görsel sanatların İngilizce öğretiminde materyal olarak kullanılması üzerine birçok araştırma mevcut iken görsel sanatların aktif olarak sürece entegre edilmesine yönelik çalışmaların sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Türkiye'de ise bu konuda akademik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yurtdışı örneklerinde ana dili İngilizce olmayan göçmen öğrencilerle çalışılmış, ülkenin kullanılmakta olan dili olan İngilizce'nin görsel sanatlar desteğiyle öğretilmesi hedeflenmiştir. Bu bağlamda ülkemizde de yabancı dil eğitiminin görsel sanatlar ile iç içe olduğu uygulamalar üzerine yapılan çalışmaların artırılması önerilmektedir.

Kaynaklar

- Adoniou, M. (2013). Drawing to support writing development in English language learners. *Language and Education*, 27(3), 261-277. doi:10.1080/09500782.2012.704047
- Ainsworth, S. E., & Scheiter, K. (2021). Learning by Drawing Visual Representations: Potential, Purposes, and Practical Implications. *Current Directions in Psychological Science*, 30(1), 61-67. doi:10.1177/0963721420979582
- AJ+. (2016, Haziran 24). Syrian Refugees Learn English Through Art. [Video]. YouTube, Erişim: 7 Şubat 2023, <https://www.youtube.com/watch?v=sWHCvN6lcV8>
- Akyıldız, S. T., & Çelik, V. (2020). Thinking outside the box: Turkish EFL teachers' perceptions of creativity. *Thinking Skills and Creativity*, 36 (2020). doi: 10.1016/j.tsc.2020.100649
- Alford, C. (2015). Drawing. The universal language of children. *Teachers' Work*, 12(1), 45-62.
- Bao, D. (2018). Fostering self-expression: learners create their own visuals. In D. Bao (Ed.), *Creativity and innovations in ELT materials development: Looking beyond the current design* (pp. 193-210). *Multilingual Matters*. doi: 10.21832/9781783099702-003
- Brown, A. (2015, Kasım 23). Telling stories helps refugee children learn a new language. PBS, Erişim: 2 Şubat 2023, <https://www.pbs.org/newshour/show/telling-stories-helps-refugee-children-learn-english#transcript>
- Doyran, E.Y. (1997). İlköğretim 1. sınıf ders kitaplarında biçim içerik ilişkisi. *Anadolu Sanat*, 7, 35-43.
- Ertok Atmaca, A. (2006). İlköğretim ders kitaplarında görsel tasarım ve resimleme. *Milli Eğitim Dergisi*, 171, 318-328.
- Grinnell, P., & Burris, N. (1983). Drawing and writing: The emerging graphic communication process. *Topics in Learning and Learning Disabilities*, 3, 21-31.
- Heath, S. B., & Wolf, S. (2005). Focus in creative learning: drawing on art for language development. *Literacy (formerly Reading)*, 39(1), 38-45. doi:10.1111/j.1741-4350.2005.00396.X
- Ingraham, N., & Nuttall, S. (2016). The story of an arts integration school on English language-learner development: A qualitative study of collaboration, integrity, and confidence. *International Journal of Education & the Arts*, 17(28).
- Kane, F. (1982). Thinking, Drawing—Writing, Reading. *Childhood Education*, 58(5), 292-297. doi:10.1080/00094056.1982.10520534
- Levie, W.H. ve Lentz, R. (1982). Effects of text illustrations: A review of research. *Educational Communication and Technology: A Journal of Theory, Research, and Development*, 30(4), 195-232.
- Mandell, E. (2018). Three Art Teaching Strategies To Support Language Acquisition and Communication Skill Development in English Language Learners. *Yüksek Lisans Tezi*. Moore College of Art & Design. Philadelphia
- MEB (2018). İngilizce dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=327>
- Şahinbaş, U. (2019). Resim-İş Eğitiminin Yabancı Dilde Sözcük Öğretimine Katkısı Ve Öğretim Programları Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ünver, Ş. ve Genç, A. (2013). Görselliğin gücü: Almanca ders kitaplarındaki görselliğe ilişkin öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 393-404.

AN OVERVIEW OF STUDIES ON THE USE OF VISUAL ARTS IN PRIMARY SCHOOL ENGLISH TEACHING

Kamuran Köseoğlu, Meltem Katıranrı

ABSTRACT

The use of visual arts in educational content, while not a new practice, contributes significantly to the learning and teaching processes. In this context, the aim of this study is to conduct a literature review on the use of visual arts in the teaching of English at the primary school level. In order to achieve this goal, the study first discusses primary school English education in Turkey. Then, it summarizes the contributions of visual arts to English teaching by examining illustrations and other visual arts found in English teaching materials. As a result, the study presents the observed/identified positive effects of using visual arts in English teaching. It also outlines the limitations and research gaps identified in the teaching process, with the aim of contributing to researchers and art educators interested in working in this area.

Keywords: English language teaching, primary school, visual arts, illustration